Ishvaraproktam Shivalingarchanavidhyupadesham 1

ईश्वरप्रोक्तं शिवलिङ्गार्चनविध्युपदेशम् १

Document Information

Text title : Ishvaraproktam Shivalingarchanavidhyupadesham 1

File name : IshvaraproktaMshivalingArchanavidhyupadesham1.itx

Category : shiva, pUjA, upadesha, advice, shivarahasya

Location : doc_shiva

Transliterated by : Ruma Dewan

Proofread by : Ruma Dewan

Description/comments : shrIshivarahasyam | IshvarAkhyaH dashamAMshaH | adhyAyaH 45 | 1-59||

Latest update : September 8, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

September 9, 2024

sanskritdocuments.org

ईश्वरप्रोक्तं शिवलिङ्गार्चनविध्युपदेशम् १

(शिवरहस्यान्तर्गते ईश्वराख्ये)

- शिवगौरीसंवादे -

ईश्वरः (उवाच)
विस्तरेण प्रवक्ष्यामि शिवलिङ्गार्चनक्रमम् ।
षडक्षरेण न्यासादि कृत्वा पूर्वोक्तमार्गतः ॥ १॥

लघुन्यासेन वा सम्यक् पञ्चाङ्गेन यथा विधि ।
पीठान्तं पूजनं कृत्वा पूजको भस्मभूषितः ॥ २॥

भूशुद्धिं भूतशुद्धिं च कृत्वा वाऽथ स्वशक्तितः ।
स्थावरे चेद्द्वारचण्डगणेशस्कन्दपूर्वकान् ॥ ३॥

अस्त्रेण दिग्बन्धनादि कृत्वा हुत्वा च पावके ।
भवाद्यैर्नामभिश्चावाहाहुतीः समिधश्चरुम् ॥ ४॥

स्वसूत्रोक्तेन मार्गेण स्थाप्य वह्निं पृथग्यजेत् ।
पञ्चत्वक्पल्लवोपेतमव्रणं कुम्भमेव हि ॥ ५॥

सम्पूर्य शुद्धैरम्भोभिरापूर्य विधिवत्तदा ।
तण्डुलेषु विधायैवं पुण्याहं वाचयेत्ततः ॥ ६॥

ततो वै प्रोक्ष्य मूलेन सास्त्रेण प्रणवेन हि ।
प्राक् पदद्वारपालांश्च पूज्य धूपादिभिः क्रमात् ॥ ७॥

अन्तर्गृहं प्रविश्यैवं लिङ्गं सम्पूजयेत्ततः ।
समुत्तार्य यदावासो निर्माल्यं तद्बहिस्त्यजेत् ॥ ८॥

चण्डेशायेति तदनु ॐनमेत्यादिपूर्वकम् ।
तिलतैलैः पञ्चगव्यैस्तथा पञ्चफलैरपि ॥ ९॥

शालिपिष्टैस्तथा कल्कैर्गन्धपुष्पोदकैरपि ।

बहिर्जप्तताम्रकुम्भरुद्रसूक्तोदकैरपि ॥ १०॥

अभिषिञ्चेच्च लिङ्गं हि यथाविभवमेव हि ।
स्नानकाले प्रकुर्वीत वाद्यारावं मनोहरम् ॥ ११॥

ततः शङ्खोदकेनेशं अभिषिञ्चेच्च मूलतः ।
वासोऽभिवेष्टयित्वेशं गन्धैर्लिम्पेत लिङ्गकम् ॥ १२॥

त्रिपुण्ड्रं दापयेल्लिङ्गे घृतदीपावलीमपि ।
बिल्वपत्रैस्तथोत्तानैरुत्तराग्रैरथार्चयेत् ॥ १३॥

शताष्टनामसङ्ख्याभिः कुसुमैर्मालिकादिभिः ।
धूपं दीपं च नैवेद्यं ताम्बूलमुपचारकम् ॥ १४॥

छत्रचामरमायूरव्यजनादर्शकैरपि ।
प्रणवाद्येन मन्त्रेण तल्लिङ्गे चापि भक्तितः ॥ १५॥

नीराजनं नृत्तगीतं वाद्यं नत्वा प्रदक्षिणाः ।
स्तोत्रं चेति समासेन स्थावरेषु विधिः शिवे ॥ १६॥

ततो देवीं गणेशं च स्कन्दचण्डेश्वरादिकाः ।
तत्तन्मन्त्रेण मेधावी तल्लिङ्गैश्च नमोऽन्तकैः ॥ १७॥

(तत्तन्मन्त्रेण मेधावी तल्लिङ्गैः मन्त्रैः) ॥ १७॥

उपचारैश्च शिववत्पूज्यास्तेऽमी गणेश्वराः ।
मूलबेरं तु सम्पूज्यं प्रोक्षणं धातुबेरके ॥ १८॥

उपचारैर्यथापूर्वं कुर्यान्नीराजनं पृथक् ।
देव्यै पूर्वं गणेशं च स्कन्दं चण्डेश्वरं वृषम् ॥ १९॥

नृत्तेशं दक्षिणामूर्तिं सोमास्कन्दं समाचरेत् ।
शिवस्य सर्पिषा प्रोक्तं स्नानं वापि स्थिरे चरे ॥ २०॥

तावता मधुना चैव दध्ना क्षीरेण तावता ।
सहस्रधाराशतकं शङ्खैर्गोशृङ्गजैर्जलैः ॥ २१॥

पञ्चविंशतिमूर्तीनामेवं पूजा त्रिमूर्तिषु ।
भैरवस्यान्तिमा पूजा कार्या रात्रौ दिवापि हि ॥ २२॥

नित्यादपि द्विगुणितां कुर्यात्पूजां तथोत्सवे ।

मासर्क्षायनयोरेवं ग्रहणे सोमसूर्ययोः ॥ २३॥

पर्वण्यपि विशेषेण चरेषूद्वर्तनं चरेत् ।
पञ्चामृतानां स्नपने चैवमभ्यङ्गके शिवे ॥ २४॥

स्नानं फलशतं ज्ञेयमभ्यङ्गे पञ्चविंशतिः ।
फलानां द्वे सहस्रे तु महास्नानं प्रकीर्तितम् ॥ २५॥

प्रतिष्ठासु महास्नानं स्थिरे चाभ्यङ्गकं शिवे ।
स्नापयीत विधानेन प्रतिष्ठासु च पर्वणि ॥ २६॥

प्रदोषे सोमवारे च चतुर्दश्यष्टमीषु च ।
पूजैवं द्विगुणा कार्या शिवरात्र्यां तु यामसु ॥ २७॥

षड्विकालेष्वेवमेवं षट्काले काल उच्यते ।
प्रातः सङ्गवमध्याह्नः प्रदोषोऽथ निशीथिनी ॥ २८॥

अरुणोदयकालश्च षट्कालः स्थावरार्चने ।
प्रातर्मध्याह्नसायाह्ने पूजा स्याच्चरलिङ्गके ॥ २९॥

वर्जयित्वा निशीथं च माघकृष्णचतुर्दशीम् ।
प्रतिष्ठासु त्रिगुणितं स्थावरे पूजनं भवेत् ॥ ३०॥

दैवे चार्षे स्वयम्भूते भिन्ने भग्नेऽथ सन्धिते ।
पूजां माण्डलिकीं कुर्यात् त्रिगुणं होमतर्पणम् ॥ ३१॥

द्विजानां भोजनं चैव चतुर्गुणितमाचरेत् ।
स्थावरे जङ्गमे चैव एष सामान्यतो विधिः ॥ ३२॥

चरे वा स्थावरे वापि मूर्तीनां पूजनं भवेत् ।
सर्वोपचारैराराध्य मध्ये वत्स ततोऽर्चयेत् ॥ ३३॥

प्रथमेऽष्टदले मूर्तीः यजेत्तत्पुरुषादिकाः ।
दिक्पत्रेषु गणश्रेष्ठानीशं मध्ये समर्चयेत् ॥ ३४॥

पीतासितश्वेतरक्तपत्रभाश्चतुराननाः ।
वराभयमृगांश्चैव परशुं बिभ्रतीः करैः ॥ ३५॥

कोणपत्रेषु मध्ये च निवृत्याद्याः कला यजेत् ।
निवृत्तिश्च प्रतिष्ठा च विद्या शान्तिस्तथैव च ॥ ३६॥

शान्त्यतीता कलाः प्रोक्तास्तेजोरूपाः क्रमात्तथा ।
आग्नेय्यां पूर्व वायव्यां मध्ये दिक्षु च पूजयेत् ॥ ३७॥

केसरेषु षडङ्गानि द्वितीयेऽष्टदले पुनः ।
अनेनाद्यन्तमनुना यजेद्देवान् प्रदक्षिणम् ॥ ३८॥

अनन्तसूक्ष्मनामानि शिवोत्तममनन्तरम् ।
एकनेत्रं चैकरुद्रं त्रिमूर्तिं तदनन्तरम् ॥ ३९॥

शितिकण्ठं गणश्रेष्ठं शिखण्डिनमिति क्रमात् ।
नीलपीतसितारक्तकृष्णधूसरसाञ्जनाः ॥ ४०॥

किरीटार्पितबालेन्दून् पद्मस्थान् नगभूषणान् ।
त्रिणेत्रान् शूलवज्रेषु चापहस्तान् मनोहरान् ॥ ४१॥

ततोऽर्चयेद्गणश्रेष्ठान् तृतीयेऽष्टदले पुनः ।
उमा चण्डेश्वरो नन्दी महाकालो गणेश्वरः ॥ ४२॥

वृषभो भृङ्गी च रिटिरित्येवं तान् च यथाक्रमम् ।
उत्तरं दलमारभ्य पीतनीलारुणासितान् ॥ ४३॥

उक्तान् हि वर्णतः श्वेतपाटलान् क्रमतः सुधीः ।
चतुरश्रे गणश्रेष्ठ पूर्वदिक्क्रमतो यजेत् ॥ ४४॥

इन्द्रं सुराधिपं पीतं वज्रहस्तं सवाहनम् ।
अग्निं तेजोऽधिपं रक्तं शक्तिहस्तं सुभूषितम् ॥ ४५॥

यमं प्रेताधिपं कृष्णं दण्डहस्तं समर्चयेत् ।
रक्षोऽधिपं निर्ऋतिं खड्गहस्तं बलोन्नतम् ॥ ४६॥

पाशहस्तं सुशुभ्राङ्गं वरुणं यादसां पतिम् ।
वायुं प्राणाधिपं धूम्रं अङ्कुशाढ्यकरं यजेत् ॥ ४७॥

यक्षाधिपं कुबेरं च शुक्लवर्णं गदाधरम् ।
विद्याधिपं तथेशानं श्वेतं शूलकरं यजेत् ॥ ४८॥

नागाधिपं तथानन्तं गौरं च श्रीगलं यजेत् ।
लोकाधिपं विधातारं रक्तपद्मासनं यजेत् ॥ ४९॥

अङ्कुशं रक्तवर्णं च शुक्लवर्णां गदां यजेत् ।
त्रिशूलं नीलवर्णं च यजेदग्रे समाहितः ॥ ५०॥

रथाङ्गं कुरुविन्दाभं पद्मं रक्तं समर्चयेत् ।
लोकपालायुधान्येवं कथितानि तवानध ॥ ५१॥

य एवं पूजयेद्देवं स सद्यः शिवतां व्रजेत् ।
यद्यशक्तश्चरे वापि स्थावरे वा गणेश्वर ॥ ५२॥

केवलं पञ्चमनुभिः पाद्यार्घ्याचमनीयकम् ।
मूलेन त्र्यम्बकेनापि शिवमावाह्य पूजयेत् ॥ ५३॥

शताष्टोत्तरसङ्ख्याकं जपेत्तत्र षडक्षरम् ।
भवायेति तथैवाष्टनामभिः पूजयेत्ततः ॥ ५४॥

मूलेन धूपदीपादिनैवेद्यं च विसर्जनम् ।
स्त्रीशूद्राणां नमोऽन्तेन पूजनं परिकीर्तितम् ॥ ५५॥

प्रणवाद्यन्तवर्णेन यतिः पञ्चाक्षरेण हि ।
पूजयेल्लिङ्गमीशानमन्येषां च यथाविधि ॥ ५६॥

नास्ति लिङ्गार्चनसमं तपस्त्रिभुवनेश्वरि ।
यद्याचरत्येवमेवमाप्राणान्तं गणोत्तम ॥ ५७॥

स एव रुद्रगणपः स रुद्रः स च शाम्भवः ।
तदेकस्मिन् दिने त्यक्त्वा पञ्चाब्दं नरकं व्रजेत् ।
यद्येकस्मिन् दिने त्यक्ता पञ्चाब्दं नरकं व्रजेत् ॥ ५८॥

एवं स्थिराचारपरो हि लिङ्गं
सम्पूजयन् भुवि मुने वरभोगभाक् स्यात् ।
दैवीं तथा स च गतिं लभतेऽनुरूपां
मुक्तोऽथ भक्तिपरमो मयि सत्यमेव ॥ ५९॥

॥ इति शिवरहस्यान्तर्गते ईश्वरप्रोक्तं शिवलिङ्गार्चनविध्युपदेशं १ सम्पूर्णम् ॥

- ॥ श्रीशिवरहस्यम् । ईश्वराख्यः दशमांशः । अध्यायः ४५ चरस्थावरलिङ्गार्चा । १-५९॥

- .. shrIshivarahasyam . IshvarAkhyaH dashamAMshaH . adhyAyaH 45 charasthAvarali NgArchA . 1-59..

Notes:

Śiva शिव describes the procedures of worshipping Him through Śivaliṅga शिवलिङ्ग wrt moveable i.e. a Caraliṅga चरलिङ्ग or Stationary i.e. a Sthāvaraliṅga स्थावरलिङ्ग. He mentions about the worship especially during Parva पर्व, Pradoṣa प्रदोष, Somavāra सोमवार, Caturdashī चतुर्दशी, Aṣṭami अष्टमी, Śivarātri शिवरात्रि, Śaṭkāla षड्काल etc.

Proofread by Ruma Dewan

Ishvaraproktam Shivalingarchanavidhyupadesham 1

pdf was typeset on September 9, 2024

Please send corrections to *sanskrit@cheerful.com*